

РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ

Мартиненко В.О., к.держ.упр., доцент
Державний вищий навчальний заклад
«Українська академія банківської справи
Національного банку України»

Екологічна безпека поряд з техногенною, економічною, політичною, воєнною, інформаційною та іншими видами на сучасному етапі розглядається як один із важливих складових елементів національної безпеки держави, так і безпеки регіону. Вона сприяє гарантуванню безпеки населення, природи та економіки регіону в процесі їх життєдіяльності, захисту життєво важливих інтересів розвитку регіону та його населення від різноманітних загроз, а рівень екологічної безпеки визначає стан захищеності особи, суспільства, держави від несприятливого впливу навколишнього середовища або людської діяльності.

Традиційно розгляд проблем екологічної безпеки на регіональному рівні пов'язується із рівнем концентрації небезпечних підприємств; ресурсо- та енергомісткістю виробництв; застарілістю технологій; зношенням основних фондів підприємств; низьким рівнем культури виробництва та порушенням проектних технологічних режимів; великими обсягами накопичених упродовж десятиліть відходів; недостатнім рівнем екологічної свідомості суспільства; фінансовими труднощами підприємств, які обмежують їх можливості виконувати природоохоронні заходи тощо. Проте, досягнення стану безпеки, практично усіма дослідниками, пов'язується з діяльністю держави та її органів управління.

Це пов'язано з тим, що в комплекс оцінювання екологічної безпеки, на жаль, не включаються чинники, що проявляються в наслідок неефективного функціонування центральних та місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування. Тому, для об'єктивної та достовірної оцінки стану екологічної безпеки та вирішення проблеми забезпечення екобезпеки в регіоні необхідно проаналізувати потенціал системи регіонального управління, ступінь обґрунтованості та цілеспрямованості регіональної екологічної політики, успішність функціонування механізмів задіяних у процесі досягнення та підтримання еко-безпечного стану в регіоні.

На сьогодні, управління в галузі екології виступає як врегульовання правовими нормами суспільних відносин в яких реалізується діяльність державних органів, органів місцевого самоврядування, громадських об'єднань спрямована на забезпечення ефективного використання природних ресурсів, охорони довкілля, екологічної безпеки уповноваженими особами (фізичними і юридичними) на засадах дотримання екологічного законодавства, попередження можливого погіршення екологічної ситуації та захист прав громадян на екологічно безпечні умови життя.

Виходячи з того, що саме регіональний рівень є центром ваги щодо розв'язання проблем екобезпеки, необхідно особливу увагу приділяти докладним науковим дослідженням сучасного екологічного стану регіону з урахуванням його специфіки, а також розробці нових концептуальних положень, критеріїв, методології оцінки антропогенного впливу на населення та довкілля, спрямованих на раціональне використання та охорону природи.

Першим кроком на цьому шляху має бути формування науково обґрунтованої та соціально зваженої, адекватної регіональної екологічної політики. Така політика дозволить організувати роботу регіональних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на засадах чітко здійсненого цілевизначення та цілепокладання, спрямована на виконання вимог екологічного законодавства, орієнтована на забезпечення права громадян на еко-безпечні умови життя та розвитку. При цьому, стосовно державних об'єктів вона має реалізовуватися як державне управління, а стосовно недержавних, як державне регулювання.

Крім того, на використання потенціалу управлінської системи у екологічній сфері суттєво впливає ступінь спрацьованості управлінських механізмів. Чинні механізми диференційовані за сутнісними ознаками хоча і дозволяють на рівні інструментарію впливати на перебіг процесів, які відбуваються в екологічній сфері регіону проте вони є достатньо умовними, оскільки у «чистому» вигляді їх функціонування практично не можливе. Тому спектр механізмів для діяльності органів державного управління, що вирішують питання пов'язані із екологічною безпекою має постійно уточнюватися, конкретизуватися. Мова повинна йти про існування трьох основних груп завдань. По-перше, - виокремлення екологічної складової у показниках стану здоров'я з урахуванням специфічних умов життєдіяльності людей в окремих регіонах України. По-друге, - участь громадськості в реалізації державної та регіональної екологічної політики. По-третє, розвиток інформаційного базису екологічної політики.

Мартиненко В.О. Регіональні аспекти управління екологічною безпекою / В.О. Мартиненко // Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (15-19 квітня 2013 р.): в 3 т. – Суми: СНАУ, 2013. - Т. I. - С. 368-369.